

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.

Casus I. Argumentum. Qui, & quot honores, seu præeminentia competant
Patrono in Ecclesia Patronali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

COMMENTARIUM.

X his duobus Canonibus talis communiter deducitur conclusio: FUNDANS ECCLESIAM ACQUIRIT IN EA JUSPATRONATUS, SEU JUS HONORIFICENTIÆ; & eam probant *Abb. Anan. Butr. Fagnan. Gonzal. Barbof. in cap. Nobis de Jurepatr. Gloss. in cap. unico de Jurepatr. in 6. ibique Monac. num. 15. Archidiac. num. 1. quam sequuntur Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. num. 44. Ventrigl. in prax. tom. 2. annot. 1. de Jurepatr. §. 1. num. 3. Rota decis. 221. num. 13. par. 8. recent. & decis. 163. num. 19. par. 17. recent. Lambertin. de Jurepatr. lib. 3. quest. 1. num. 10. Lotter. de re Benefic. lib. 2. quest. 4. Rota decis. 615. num. 2. par. 1. recent. & decis. 106. num. 6. coram Coccin.*

- 1 Ratio est, quia fundans Ecclesiam dicitur quasi Pater, quia deducit Ecclesiam de non esse ad esse, juxta Doctores relatos à *Lambertin. de Jurepatr. lib. 1. quest. 1. art. 2. num. 9.* Sed filius debet reverentiam, & honorem Patri, ita & Rector Ecclesiæ representans ipsam Ecclesiam quasi filiam illius, qui eam fundavit, debet honorare Fundatorem præ cæteris aliis. Ratio etiam ulterior est, quia concedente Rectore Ecclesiæ hujusmodi honorem Fundatori præ cæteris aliis, sic alliciuntur fideles ad fundandas Ecclesias. *Argumentum Text. in cap. 3. de Jurepatr. Virtutis enim uberrimum alimentum est honos, Valer. Maxim. lib. 2. cap. 6. tit. de Instit. Antiq.*

Et sic eodem ferè motu excitati videntur Patroni ad fundandas Ecclesias, quo impulsæ, qui apud Romanos operibus publicis renovandis, & perficiendis impensas præbebant, ut nomina sua fronti (ita edicente Imperatore) inscribi curarent, ut patet ex *l. ultim. de oper. public.* vel qui ludis publicis instituendis pecunias erogabant, ut hæredes suos ludorum exhibitioni tanquam Agonothetas præesse mandarent. *Pinzon. de Benef. Eccles. cap. 4. §. 1. num. 4.*

Quoad hanc conclusionem sequentes examinantur Casus.

ARGUMENTUM.

Qui, & quot honores, seu præeminentie competant Patrono in Ecclesia Patronali?

SUMMARIUM.

- 1 Honor est maximum Bonorum exteriorum.
2 Rector occurrere debet Fundatori venienti ad Ecclesiam, sed limita, ut nu. 3.
4 Patrono assignari debet scamnum in Eccle-

- sia Patronali, necnon ejus hæredibus, & quid si plures essent hæredes.
5 Fundatori assignanda est Sedes non intra, sed extra Chorum, seu Presbyterium Ecclesiæ; Sed limita ut num. 6. & 7.
8 Rector præstare debet primo loco Candelam Fundatori in die Purificationis, Palmæ ramum, Aquam, & Carbones Benedictos, & Cinerem; Sed limita, ut num. 9.
10 Rector non potest vocare Fundatorem in jus sine venia.
11 Fundator potest apponere insignia, & inscri-

- scriptiones in Ecclesia Patronali; Sed limitata, ut num. 12.*
- 13 *Rector Ecclesia anteneatur facere in Missa commemorationem specialem pro Anima Fundatoris.*
- 14 *Magis sunt honorandi, qui Beneficia conulerunt, quam qui conferre queunt.*
- 15 *Patronis non licet in suo servitio Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum retinere.*

CASUS I.

CUm celebraretur Festivitas cujusdam Sancti Titularis in Ecclesia A. Fundator pergens ad illam, supradictorum Canonum dispositioni innixus varios, & quamplures honores ab ejus Rectore sibi præstari intendebat, quos cum ei contenderet Rector, quæritur in hoc Casu, quid Juris?

Honor est propriè Reverentia, & Dignitas, quæ quavis ex causa alicui exhibetur; & cum sit maximum bonorum exteriorum, juxta *Arist. lib. 4. Eth.* & nulla voluptas humana videatur ad Divinam accedere propiùs, quàm ea delectatio, quæ ex honoribus percipitur, ut testatur *Xenoph. in Cyrop. jure meritò Fundator Ecclesiæ actione supradictorum Canonum jus honorificentia ei concedentium exigere potest ab ejusdem Ecclesiæ Rectore honores.*

Qui verò, & quot honores præstari debeant à Rectore Fundatori Ecclesiæ; Doctores hic quamplures esse testantur.

- 1 Primò enim Fundatori venienti ad Ecclesiam Rector unà cum Clericis occurrere debet usque ad ambitum Januæ,
- 2 dummodò sit Rex, aut Princeps, secus si fundans sit persona privata, ut limitat *Abb. in cap. nobis de jurepatr. in 2. Column. in verb. sed quia, ibique Butr. num. 21. Anan. num. 9. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 4.*
- 3 Deinde assignare ei debet primum locum in sessionibus, & processionibus, & ei concedere scamnum in nobili loco Ecclesiæ præ cæteris, quod jus retinendi scamnum, si essent plures hæredes Patroni, omnibus insolidum eis competeret; licet enim jus sedendi, quoad ejus substantiam sit individuum, quoad ejus ta-

men fructum, nempe commoditatem sedendi est dividuum, & dividi potest inter plures cohæredes. *Casar de Grass. decis. 170. numer. 3. de jurepatr. Rota decis. 112. num. 3. coram Coccin.* Et si Scamnum esset adedò angustum, ut omnes cohæredes minimè caperet, sedendi commoditas inter eos alternis vicibus dividi deberet per *Text. in l. Rusticorum §. Aqueductus ff. de servit. Rustic. & alios quos refert Altoprad. contr. 85. num. 29. tom. 2.*

5 Sed tamen si Ecclesia sit Cathedralis, aut Collegiata Sedes Fundatoris non intrà, sed extra Chorum, seu Presbyterium, & Sacrarium in digniori loco est collocanda, maximè si Fundator sit Fœmina, quæ arcetur à Choro, & Presbyterio ratione honestatis in Ecclesia servandæ. *Pignatell. conf. 3. numer. 7. tom. 3. & consult. 16. numer. 4. tom. 4. R. P. D. Petra in suis Comment. Const. 7. Greg. IX. tom. 2. pag. 544. numer. 55. & seqq. Rota in Valentina Cappella. 5. Martii 1599. coram bon. mem. Justo, quam allegat. Lotter. de re Benefic. lib. 1. quæst. 13. num. 23.*

6 Quòd tamen limitarem in casu, quo Fundator esset Clericus, seu Persona Ecclesiastica, quia si fundator sit Clericus, non est cur non possit habere Sedem intrà Chorum, seu Presbyterium, dum *Text. in cap. Ut Laici de Vita, & honestate Cleric. solum prohibet Laicos sedere inter Clericos, ibique Gloss. Abb. Anan. num. 1. Butrius num. 1. Gonzalez num. 8. Barbof. num. 2.* Et quidem optimà ratione, dum congruum non est, ut Homines disparis professionis, vel habitus socientur simul, *Gloss. in Clement. 1. de Elect. Verb. Cum rationis.*

7 Sed quid si Fundator sit Clericus conjugatus, an possit habere Sedem intrà Chorum, seu Presbyterium? Et affirmativè crederem respondendum, dummodò incedat cum Habitu, & Tonsura, quia juxta *Text. in cap. Si qui 32. distinct.* Clerici conjugati debent vigilare in psalmis dicendis; ergo eis permittitur cantare cum Clericis, & stare inter psallentes. Nec supradictus Textus prohibens Laicos sedere inter Clericos comprehendere videtur Clericos conjugatos; quia isti non sunt purè Laici, sed quoddam genus, seu quæ-

quædam species mixta , & in materia odiosa non veniunt nomine Laicorum , ut expresse docet *Abb. in dicto Cap. Ut Laici num. 6.* quamvis *Butrius* contrarium sentiat ibi *num. 1.*

- 1 Debet etiam Rector honorare Fundatorem præceteris Laicis in Pace , & in Turribulo , eique præstare debet primo loco inter Seculares candelam in die Purificationis Beatæ Mariæ Virginis ; Palmæ ramum in Dominica Palmarum ; Aquam , & Carbones Benedictos in die Sabbati majoris Hebdomadæ ; Cinerem in primo die Quadragesimæ juxta *Ventrigl. in prax. For. Eccles. Annot. 1. de jurepatr. §. 4. num. 8.* Eique prius offerendus est Panis Benedictus . *Pinson. de Benefic. Ecclesiast. cap. 4. §. 3. num. 1.*
- 9 Quod tamen limitandum est in concursu Domini Temporalis illius Loci , ubi fundata est Ecclesia , aut Episcopi . Si enim in Ecclesia assisterent functionibus Ecclesiasticis Dominus Temporalis , Episcopus , & Fundator hic non deberet præferri illis , quoad honores , ut notat *Fagnan. in cap. Nobis de jurepatr. Pignattell. Consult. 81. num. 42. tom. 9.*
- 10 Item Rector Ecclesiæ debet talem honorem Fundatori , ut non possit illum vocare in jus sine venia ; nec contra eum machinari , tum propter rationem naturalem , quod benefacienti benefacere debemus , tum quia Patronus Ecclesiæ habet maximam similitudinem cum Patrono Liberti ; sed Libertus non potest vocare in jus Patronum sine venia ; ergo nec etiam Ecclesia , seu ejus Rector *Paulus de Cittadin. de jurepatr. par. 6. art. 6. vers. secundò debetur honor .*
- 11 Honorandus est etiam Patronus in appositione Insignium , & inscriptionis in Cappella , vel Ecclesia Patronali , dummodo hujusmodi stemmata gentilitia sint intrâ spheram honestatis Ecclesiæ accommodatæ . *Amosaz. de Causis Piis lib. 5. cap. 7. num. 38. R. P. D. Petra in suis Comment. Constit. 7. Greg. IX. tom. 2. pag. 543. n. 48. & dummodo sit descendens à Fundatore , si enim sit Patronus Extraneus non potest apponere Insignia sua Tusch. Conclus. jur. conclus. 600. num. 19. littera I. Pascucc. in Compend. Pignattell. de Armis Gentilitiis ad consult. 26. tom. 1.*

Insignia autem , & Inscriptiones amoveri , seu deleri non possunt ab Ecclesia absque consensu Patroni , itaut Rector , seu Administrator Ecclesiæ delens , seu amovens dicta Insignia sine licentia Patroni puniri debeat arbitrio Judicis . Immo nec Episcopus potest ea auferre , nisi gravissima causa id postulet , etiamsi familia esset extincta . *Antonell. de Regim. Eccles. lib. 3. cap. 5. num. 31. Tondut. quest. Benef. cap. 37. num. 12. Lambertin. de jurepatr. lib. 3. quest. 5. art. 4. num. 7.*

Sed Patronis Collegiatarum , aut Dominis Temporalibus Locorum non convenit , quòd quotiescumque ad illas accedunt , audiendi causâ Divina Officia , quando dicitur Confessio , & decantantur Kyrie , Gloria , Credo , Sanctus , Agnus Dei , Magnificat , Clerici , & Canonici cum apparatu accedant ad locum , ubi dicti Patroni , & eorum familia sedent , & quod , prius factâ profundâ inclinatione , recitent illis ibidem dictas orationes , & iterum factâ inclinatione revertantur ad Chorum ; cum hujusmodi actus non conveniant , nisi Episcopo , excepto incenso , & pace , quæ danda sunt dictis Patronis , & Dominis per eosdem Ministros , qui ea dant Canonicis , vel Episcopo , si adessent , ut fuit resolutum à Sacra Congregatione Concilii in *Seguntina Augusti 1587. lib. 5. par. 24.*

13 Quæri hic potest , an Rector Ecclesiæ debeat talem honorem Fundatori , ut quotidie teneatur facere in Missa commemorationem specialem pro ejus Anima . Et in hoc distinguendum est , aut Fundator in limine Foundationis non injunxit hujusmodi onus , & in hoc casu Rector non tenetur facere commemorationem specialem pro Anima Fundatoris quotidie ; sed justum , & laudabile erit , si facit pro ea commemorationem generalem , ut vult *Lud. Rom. in cons. 339.* aut illud onus injunxit in limine foundationis , sicuti potest ex *Text. in cap. Significatum de Præbend.* & in hoc casu tenebitur , dum voluntas , & dispositio Fundatoris est servanda , cum jus non resistat *L. Non aliter. ff. de Legat. 3.*

Sed contra hæc objici potest . Supradicti Canones solum concedunt Fundatori illum honorem , qui debetur omni Chri-

Christiano; sed supradicti Honores, non debentur omni Christiano; Ergo isti *Canones* non concedunt supradictos honores Fundatori. Respondetur enim, *Canones* hos concedere illum honorem Fundatori, qui debetur omni Christiano non simpliciter, & absolutè, sed cum addito scilicet *Patrono*, ut sunt honores supradicti. Rectum enim est, ut cum honor sit benefactivæ Gloriæ indicium magis honorentur, qui beneficia contulerunt, deinde qui conferre queunt. *Arist. lib. 1. Rhet. ad Theodect.*

15 Non debetur tamen Patrono talis honor, ut scilicet in suo servitio retinere possit Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum de Jurepatronatus, ut fuit resolutum à Sacra Congregatione Concilii in una *Seguntina* 20. Febr. 1593. lib. 7. pag. 93. nisi in limine Foundationis hoc sibi reservaverit; sicuti potest, ut dicam infra *par. 2. Can. XXVII.*

Ex quibus omnibus patet opus Foundationis Ecclesiarum, cum habeat pro præmio honorem, præstantius esse cæteris operibus, dum ut nos docet Aristoteles in *l. primo Rhet. cap. 9.* Quorum præmium honor est, atque laus longè præstantiora sunt, quàm ea, quorum præmium est pecunia. Unde de Fundatore Ecclesiarum canere possumus, quod olim cecinit *Vates ille.*

Dum juga montis aper, fluvium dum piscis amabit.

Dum ibimo pascentur Apes, dum rora cicada;

Semper honor, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Virgil. Eclog. 5.

ARGUMENTUM.

Fundans Ecclesiam non acquirit Jus sepulturæ, nisi illud expressè reservaverit in limine foundationis. Nec defuncto Patrono absque electione sepulturæ Ecclesia Patronalis potest prætereendere Jus tumulandi illius Cadaver.

SUMMARIUM.

- 1 Sepulcrum numeratur ab Aristotile inter partes honoris.
- 2 Fundans Ecclesiam non acquirit in ea jus sepulturæ, nisi in limine foundationis hoc sibi reservaverit? & num 6. sed limita, ut num. 7.
- 3 Jus sepulturæ quid sit?
- 4 Jus sepulchri non transit ad hæredes extraneos.
- 5 Glossæ in cap. *Unic. de jurepatr. in. 6. versic. Item,* & in cap. *Qui sentit de reg. jur. versic. Item eodem libro explicatur.*
- 8 Fundator non habet jus concedendi sepulturas, vel Cappellas in Ecclesia Patronali, sed limita ut ibi.
- 9 Jus sepeliendi Cadavera Parochianorum decedentium absque electione sepulturæ, & absque sepulchro majorum spectat ad Ecclesiam Parochialem.
- 10 Parochus sepeliens alienum Parochianum, tenetur restituere corpus.
- 11 Jus sepeliendi proprios Parochianos est jus Parochiale.
- 12 Patronus Ecclesiæ Parochialis, cujus est Parochianus decedens absque electione Sepulturæ est sepeliendus in illa.
- 13 Parochus debetur Canonica portio pro funeribus proprii Parochiani, & quare?
- 14 Consuetudo Sacris Canonibus contraria dicitur corruptela.
- 15 Immemorabilis difficilè probatur, & quæ requirantur ad ejus probationem?
- 16 Proprietas clara absorbet possessionem.
- 17 Consuetudo contra jus commune ad hoc ut sit valida quid requiritur.
- 18 Vocabulum Matricis est æquivocum.
- 19 Ecclesia Parochialis debet habere certum Territorium, aliàs non esset Parochialis.

CASUS II.

Fundans Ecclesiam an acquirat unà cum aditu processionis, seu jure honorificentiae jus sepulturæ cum privativa, nè alii nisi ipse, & ejus Descendentes sepeliantur in dicta Ecclesia.

Et videtur quod Fundans Ecclesiam ex eo quod per supradictos Canones acquirit jus honorificentiae, acquirat etiam jus sepul-